

JAN KLECANDA:

POD TÍHOU PRÁCE.

Román.

V levo viděl skupinu lidí, zvedajících Dvořáka, jehož obličej zait krví, na stole u okna ležela postava, v níž poznal svého syna. "Pro Boha! Oskar!" vykřikl starý Šlechta a vrhl se k synovi. Jediný pohled řekl mu, že má před sebou již jen bezduchou mrtvolu.

Vyšeštěným zrakem rozhlédl se Šlechta po svých lidech. Stáli tu němí, zasmušilí a na tvářích jejich namoze místo soustrastí posupnost a hněv. To snad proto, že ti lidé jakoby byli chtěli odpovídat k výčitce: To my nel on sám zavinil.

"Co se tu stalo? Kdo mi poví?" ozval se konečně Šlechta chraptivým hlasem.

Hrobové ticho bylo mu jedinou odpovědí. Nikdo netroufal si obelhat nešťastného otce nebo obvinít nešťastného syna, jehož zohavená mrtvola tu ležela.

Konečně dodal si odvahu jeden ze starších, ve službách Šlechtových sešedivělých dělníků a předstoupil. "Pane," počal dělník vážně, "vy jste nám byl otcem a my k vám pohlíželi s láskou, jako k svému otci. A k vůli vám snášeli jsme míčky všechno trápení od mladého pána, protože to byl váš syn a myslili jsme, že jednou i on se k nám obrátí svým srdcem, jako jeho otec. Ale nedočkali jsme se toho k vašim našim žalostem."

"Mluvte. Jak se to stalo? Jsem na vše připraven," bezzvukým hlasem řekl Šlechta, když se byl dělník odmlčel.

"Mladý pán spílal Dvořákově jako nám často spílal. I českých psů, pane! Až se krev časem bouřila. Dvořák ovšem nemlčel, ale bránil se jen slovy. Ruky na něho nevztáhl. Ale mladý pán — Bůh mu to odpusť — rozlícen ranou železným prutem Dvořáka srazil k zemi. Zabil ho, pane."

Šlechta vzkřikl a chopil se oběma rukama za hlavu.

"A dále? Co dále se dělo?"

"My jsme se sem vrhli, ne abychom mladého ztrestali, ale abychom mu vyrvali to železo. — Pan Oskar ve strachu před námi couval, stroj ho zachytil a — dříve než jsme mohli pomoci — byl usmrčen!"

"A to tedy vy jste mi učinili?" zaúpěl Šlechta.

"Ne my, pane. On se sám odsoudil," řekl dělník vážně. "Ještě v tom okamžiku, když ho femen chytil, tloukl kolem sebe tyč, že by byl nikdo nemohl k němu přistoupiti."

"Můj syn, můj jediný syn!" zahofkoval Šlechta.

"Vám je lépe, pane. Vy máte ještě zdárné děti, ale Dvořáková žena ztratila muže a děti otce, jehož jim nikdo nenahradí."

Slovy těmi připomenul dělník svému pánovi druhou nešťastnou obět.

"Což je opravdu tak zle s Dvořákem?" vyděsil se Šlechta, jenž pro zármutek nad synem dříve byl snad nepostřehl celý význam slov dělníka.

"Už nedýchá! Je mrtev," zněla odpověď a v zástupu dělníků ozvalo se temné mručení.

Šlechta přemožen citem, jež tak dlouho Javedl opanovati, přikročil k druhé mrtvole a poklesnul na kolena, sklonil hlavu na prsa Dvořáková a hlasitě zařkal.

Hluboké pohnutí zmocnilo se všech přítomných, když viděli starého, dobrého muže tak zničena. Stáli tu nehybně jako sochy, ten onen s rukama bezděky sepjatýma a mnohdy vyrazily z očí slzy

a stékaly po osmáhlých, ustara-ných tvářích.

"Otcé náš, jenž jsi na nebesích," počal kdosi hlasitě se modliti a všichni opětovali zbožně jeho slova.

"Odpočínatí věčné dejž jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí," končili dělníci svou modlitbu za zemřelého, a teprve povstal otec Šlechta a hrobovým hlasem doložil: "Amen."

Oči jeho suché svítily horečně. "Děkuji vám, přátelé! Podali jste mi útěchu. Odejďte. Pro dnešek je konec práce. Všecky stroje ať se zastaví! Pro čest svého jména a pro památku toho nešťastníka zde, jenž byl přece jen mým synem, prosím vás, mlčte o tom všem! O rodinu Dvořákovu postarám se. Sám ji zpravím o neštěstí, jež jí připravilo o živitele, ale nikdy ne o výživu."

"Ne, ne, pane," ozvalo se z několika úst. "Vy tam nechoďte! Jděte jen ku své rodině a povězte, co se stalo."

Nový žal dolehl na Šlechu, když se rozpomenul na ženu a dceru. "Máte pravdu. Musím je na to připravit. Syna zde zatím nechte, až sám zavolám."

Po těch slovech se vzdálil a matným krokem bral se přes dvůr k obytnému stavení, kde posud nikdo netušil, co se v továrně stalo.

Paňi Laura, ať ji Šlechta dost četně připravil na hroznou zprávu, byla v prvním okamžiku zdrčena. Leč brzy se vzpamatovala a s děsným výkřikem jako smysly zbavena, běžela do továrny.

Otec Šlechta a Liduška, nemo-houce ji zadržeti, spěchali za ní. U mrtvolny synovy, kde ještě stáli někteří dělníci, roklující o té smutné události a o Dvořákově pohřbu, opustily ubohou matku slzy a jako bez ducha klesla na zem. —

XVI.

Až do chvíle pohřbu svého syna dovedl otec Šlechta překonati všecken zármutek a byl spolu s Liduškou těšitelem ubohé matce, jež byla zničena předčasnou smrtí již druhého svého dítěte.

Inženýr Vávra, na rychlo z ciziny zavolán, vrátil se právě ve chvíli, když rodina se strojila k pohřbu.

Mlčky objal a políbil se s tchánem i tchýní. Však věděl, že slova útěchy byla by marna. Za to tím více naškvala a plakala paňi Laura, jež byla z žen, které stejně radost jako žal staví na odív celému světu. Starý Šlechta, jenž nemohl plakati, však za to snad tím více cítil zármutek, vzal zeté za ruku a k sobě ho pftivnul.

"Snášel bych tu ztrátu klidně," vzdychl z hluboka, "kdyby byl aspoň čestně zemřel a kdyby hletba nešťastné rodiny neprovázela ho až za hrob!"

"Byl to jediný okamžik p-blouznění," snažil se Vávra potěšiti zarmouceného otce. "A ubohý smřil svou vinu hroznou smrtí. Ani rodina Dvořákovy nesmí ho proklínati, zejména když my přičiníme se, abychom — pokud to v lidské moci — odčinili následky."

Učinil jsem v té věci již opatření. O Dvořákovu ženu a děti je postaráno. Otec jim nahraditi nemohu, ale slíbil jsem, pokud budu žiti já, budu jich pamětliv. A až mne tu nebude, ty nezapome-neš —"

"Ale tatínku! Kdož by takto mluvil! Až se zotavíš po této rá-ně, najdeš zase útěchy a zapome-neš ve své práci," těšil Šlechtu zeté.

"Oh, nenajdu, hochu, už nenajdu," bolestně vzdychl továrník. "Ta rána šla příliš hluboko a nikdy se již nezacejí. Leč co platno naškvaliti! Mám teď jen vás, ale i tak bude dobře. Trudné to ovšem pomyšlení, že se mnou zruší jméno, jemuž jsem svou poctivou prací zjednal tolik cti a uznání, leč bylo tak souzeno."

"Netrudte se tím. Vaše jméno bude žiti s naším firmou a bude jí ku cti, pokud potrvá. Vždyť jste mi druhým otcem a to jméno, byť bych ho sám nenosil, zůstane mi vždy drahým."

Slova ta byla Šlechtovi silnou potěchou, neboť i v nehlubším zármutku pomýšlel nejvíce na svou práci a její výsledky, jež byly jeho chloubou. Však při pohřbu syna Oskara a jeho oběti probudil se přece jen ve Šlechtovi otec a dolehla na něho teprve celá tíha zármutku. —

Pohřeb Oskara konal se s nádherou a okázalostí. Šlechta vzpíral se sice paňi Lauře, jež oddala se starostem o hodně slavný pohřeb s horlivostí, v níž našla hojně polevy ve svém zármutku, leč tentokrát postavili se na stranu tchýně Liduška i Vávra, poukazující k tomu, že vyvolalo by podiv a zbytečné řeči, kdyby syn z také rodiny jednoduše byl pohřben. Nedostal se do veřejnosti zpráva o tom, jakou smrtí mladý Šlechta zemřel, a všeobecně myslelo, že stal se obětí své horlivosti v práci. Snad ten co o dělníků přece nedovedl říci ti je zyk za zuby, leč pošepťali někomu tajně něco o tom hrozném rodinném tajemství, šlo to zase dále jako přísné tajemství a ovšem ponejvíce jen v kruzích dělnictva.

Úředně nikdy pravda o smrti Oskarově nepřišla na veřejnost, neboť bylo to ještě v době, kdy úřady byly všemohoucí a kdy pro milionáře ochotně bylo zamhoufeno oko nebo zavřena obě. — Tak vykonán pohřeb nešťastníka se vši nádherou a za přítomnosti všeho dělnictva, jež přišlo, aby starému pánu osvědčilo, že svou nechuť za syna na něho nepřenáší. —

Téhož dne odpoledne konán pohřeb Dvořáka, a otec Šlechta, ač mu to všemi členy rodiny bylo vymlouváno, nedal se přemluviti, by na pohřeb nešel. Poklídali to dvojnásobně za svou povinnost doprovoditi svého soudruha v práci na poslední cestě, jako činil vždy, kdykoliv šlo o některého z jeho dělníků.

Leč otec Šlechta přece jen přeceňoval svou statečnost. Když viděl zármutek oné rodiny, jehož původcem byl jeho syn, došlo ho to mocně a zdálo se mu, že zraky všech jeho dělníků spočívají na něm s výčitkou, že i on je vinníkem. Vrátil se od druhého pohřbu, musil ulehnouti a trvalo to celý týden, než se tak dalece vzpamatoval, aby mohl zase ku své práci.

Za ten týden, co vzdálen byl všeho ruchu, v němž možno bylo najíti zapomenutí, a co ležel ve svém pokoji, oddávaje se svým výčitkám svědomí, otec Šlechta sestarál, jakoby se bylo celé desetiletí přes jeho hlavu přeneslo. Muž v plné ještě síle před týdnem opustil svou pracovnu a jako stařec se do ní zase vrátil.

Ta tam byla jeho energie a radostná živost, s kterou vrhal se do každé práce. Však ač Vávra naléhal, aby s paňi Laurou odjel někam do lázní, než popustí nehlubší smutek, nemohl se k tomu odhodlati.

"Nechte mne, nechte mne jen při mé práci, jež je mi největší potěchou," odpovídal na všechno naléhání. "Nebudu již ovšem, jako jsem býval, neboť léta se odmysliti nedají, ale nějaký čas tu ještě vydržím, abych dodělal své životní dílo."

A po krátkém čase zdálo se skutečně, že se otec Šlechta zase vzpamatoval z těžkých ran, jež mu byl osud zasadil. Nenabyl již někdejší své bodrosti, ale zase sedal po celé dny ve své pracovně, zapomínaje i na to, že by svou přítomností mohl být těšitelem druhé bytosti, jež utrpěla stejně jako on, leč neměla kromě rodiny Liduščinu žádnou potěchu.

Továrník Šlechta litoval sice svou ženu, nečinil jí žádných výčitek, naopak ze soucitu časem, když ona sebe soužila, bral vinu na svá bedra, leč přes to říkal si, že přece jen ona svým vychová-ním zavinila smutný osud vlastních dětí.

Tak po krátké době sblížení oba manželé opět se sobě odcizovali a šli každý svou cestou.

Paňi Laura někdy na to naškvala před dcerou a zetěm, leč ti ji potěšili, jak mohli a domlouvali, aby ubohému zklamaneému otci dopřála aspoň toho štěstí, jež nalézal ve své práci.

Ale ani Šlechtovi nebylo té útěchy na dlouho dopřáno, neboť stalo se něco, co rozjítlo jeho sotva trochu zacelené rány a hluboko otfásko celým jeho nitrem.

Jednoho dne, když továrník se děl samoten ve své písárně zahlobán do práce, ozvalo se zoklepání. Byl to baron Edgar, jenž přišel do továrny a nikým nezdržen vešel k svému tchánovi.

Spustlý světlák, o jehož hlubokém poslechnutí již na první pohled i děti zanedbaný zevnějšek svědčil, vstoupil do pracovny Šlechtovy jako jindy vchá-oval.

Šlechta, poznav ho, vyskočil skoro zděšeně ze svého křesla a pokročil proti němu.

"Barone! Vy zde? A co vás přivádí?" bylo jediné, co mohl říci.

"Ah, drahý papínek mne přece ještě poznává," odvětil baron se smíchem a když Šlechta stavěl se, jakoby neviděl podávané mu ru-

ky, pohodil hlavou a vrhl se pohodlně do křesla. "Nuž, ano! Tu jsem. Zatoužil jsem zase jednou promluviti si s vámi. Srdce lidské je divná věc a poručiti si nedá."

"Trvalo příliš dlouho, než se vaše srdce ozvalo," řekl továrník trpce, prohlížeje si bedlivě svého zetě. Po prvním překvapení a odporu proti muži, jenž zničil štěstí i život jeho dítěte, rozpomenul se Šlechta na poslední přání Hermínino, a že cítil se vázáná slibem, trochu se skoro zaradoval. Splnil slib daný ubohé dceři, řekl si v duchu. Což konečně záleží na několika tisících zlatých. Leč čím bedlivěji prohlížel si schátralého šlechtice, tím více pochyboval, že by měl před sebou kajfčníka, člověka, jenž dal by se na pravou cestu.

Baron, jemuž byl dlouhý, pátravý pohled tchána nepohodlným, hnul sebou konečně nevrle a obvyklým svým posměšným způsobem řekl: "Scházíme, starý pane, není liž pravda? Však i vy jste sestáři za ten čas, co jsme se neviděli."

"Ano, mnoho se za ten čas změnilo," řekl Šlechta chladně, pozoruje již, že slib svůj nebude moci splniti. "A co vás vlastně přivádí do mého domu zas po tak dlouhé době?"

"Byl jsem na cestách — V cizině — Hledal jsem své štěstí, když v rodině jsem ho nenašel —"

"Hledal jste ho v hernách?"

"Nu, konečně i v hernách..."

Každý jak umí a jak se naučil. A nyní zatoužil jsem zase, — člověk časem zapomíná a rád odpouští — zatoužil jsem spatřiti svou ženu."

Šlechta se zachvěl při vzpomínce na své dítě i způsobu, jakým byla potrestána. Rázem zmocnila se ho taková lítost a vztek, že by se byl vrhl na Edgar-da. Leč přemohl se.

"Ah, vy jste zatoužil po své ženě?" řekl hořce. "Zde ji marně hledáte —"

Dokončení příště.

Sensační! samocinný piano - automat

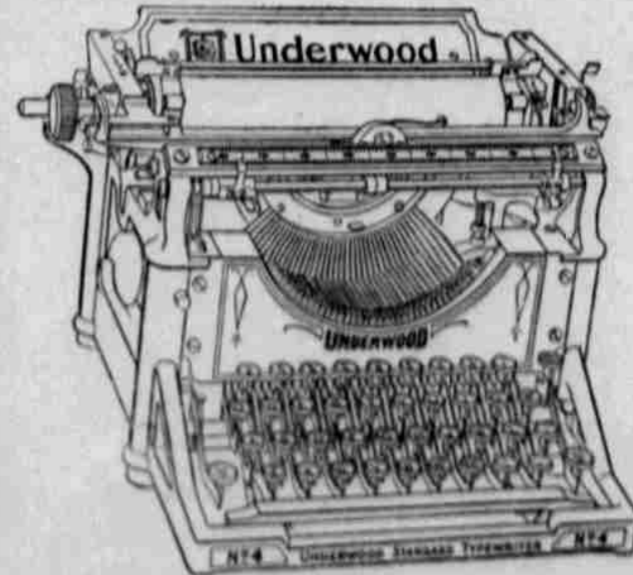
číslo 2
(Patent Jevavý)

se závažím 50 kilogramů těžkým, nahradí 8 hudebníků. Též ve větších rozměrech i na pohon elektrický k dostání. Obsahuje 37 tónů, vířící bubínky, činelu, triangu 2 válece. Každý váleček hraje 9 kusů. Při jednom natanžení hraje 9krát a může býti na libovolnou minci zařazen.

Mé stroje byly na více výstavách zlatou medailí poctěny, hodí se velmi dobře pro kavárny, hostince a taneční místnosti, nahradí úplnou kapelu — Mnoho pochvalných dopisů po ruce. — Cenníky na požádání zdarma.

Cena za hotové z továrny 800 K (asi \$160).
VELMI VÝNOŠNÉ. — Celá výška 222 cm., šířka 95 cm., hloubka 74 cm. — Výhradní prodej u firmy

Hynek Klepetář v Praze,
Železná ul., č. 11, univ. budova, B. hemie, Europe.
Paňi inzerenti mohou si stroj prohlédnouti u p. Jaroslava Zastěry, majitele vjetalho Ekdor da Lyons 111. blíže Chicago. 37562

Obstarávejte
svou
korrespon-
denci
použitím
psacího
stroje

"UNDERWOOD"

Uspokojí vám 25 procent vašeho času.

UNDERWOOD TYPEWRITER CO.

1617 Farnam Street, Omaha, Neb.